

Bible i pro nevidomé

Rádi slavíme: doma se slaví, ve škole se slaví, v práci se slaví – a mnohé firmy i dobročinné společnosti již oslavili i 25 let od svého vzniku. Ale jen málokterá dobročinná společnost vznikla ještě před „sametovou“ revolucí. Mezi takové zvláštnosti patří Lumen Christi, nadační fond pro nevidomé a těžce zrakově postižené, který zpřístupňuje Písmo svaté i jiné knihy a také časopisy těm, kteří je nemohou číst svými očima.

Počátky tohoto nadačního fondu jsou spojeny mimo jiné s osobností biskupa Antonína Lišky CSSR, blahé paměti, a stále zachovává svou původní činnost, totiž podporu vzdělání a duchovního života pomocí zvukových nahrávek knih a časopisů u nevidomých a těžce zrakově postižených.

Osobně jsem se seznámil s činností nadačního fondu Lumen Christi při práci na Katolické teologické fakultě UK v Praze. Jedním z rozvojových projektů byla i celouniverzitní snaha umožnit studium na univerzitě zájemcům s různým tělesným handicapem, a tak se stala knihovna Lumen Christi důležitým základem literatury povinné pro studium i potřebné pro napsání diplomové práce. V té době se také pod „tlakem“ technického pokroku přistoupilo k digitalizaci zvukového archivu, takže dnes je celý fond přístupný potřebným osobám.

Když se někdo narodí nevidomý nebo slabozraký či přijde o zrak v mládí, v dnešní době se většinou naučí ovládat komunikační zařízení (PC, tablet, mobil) skutečně poslepu, ale když někdo ztratí zrak ve vyšším věku – třeba kvůli cukrovce, stávají se zvukové knihy a modlitby nebo třeba i odbornější časopisy ve zvukové podobě často nejdůležitějším prostředkem pro duchovní i intelektuální život. A to je právě to, co nadační fond Lumen Christi doopravdy dělá!

VOJTĚCH ELIÁŠ, kanovník
Metropolitní kapituly u sv. Víta v Praze

Jediná misie pro zrakově postižené

V nahrávacím studiu v centru Prahy vznikají zvukové knihy a časopisy. Více na str. 15.

Snímek Aleš Masner

V ČR jsme jedinou katolickou službou misijního charakteru pro nevidomé a zrakově handicapované. Zajišťujeme pro ně načítání duchovní i naučné literatury, zejména z produkce katolických nakladatelství, a vydávání zvukových časopisů. Našich služeb využívá okolo 900 nevidomých, slabozrakých a osob, kterým zrak zeslábl ve vyšším věku.

Formálně je naše služba rozdělena na dvě části: na Misi pro nevidomé, tedy vlastní zvukovou knihovnu a redakci zvukových časopisů, a na nadační fond Lumen Christi, který sbírá prostředky k jejímu financování. Zvuková knihovna s redakcí zvukových časopisů má tři stálé zaměstnance a přibližně patnáct pravidelných příležitostných dobrovolnic a dobrovolníků, kteří zdarma nebo jen za symbolickou odměnu načítají zvukové knihy nebo pomáhají s dalšími činnostmi. Nadační fond má jen správní radu, jejíž členové nedostávají žádnou odměnu.

Fond zvukové knihovny obsahuje přes 500 načtených knih. Nahrávky půjčujeme na USB nosičích, takzvaných flashkách neboli klíčenkách, které lze snadno přehrát ve většině moderních hudebních zařízení nebo v počítači. Klientům je posíláme jako slepecké zásilky ve speciálních pouzdech a i zcela nevidomí je mohou snadno poslat zpět bez cizí pomoci. V průsvitném okénku otočí adresní štítek a pouzdro hodí do schránky. Část

klientů si nahrávky také stahuje přes internet.

Nové zvukové knihy pro nás načítají dobrovolníci většinou v domácích podmínkách, protože načítání profesionály ve studiu je mimo naše finanční možnosti. Dobrovolným načítačům obvykle půjčme knihu dle jejich vlastního výběru, tablet a mikrofon se sluchátky a oni nebo ony (většinou jde o ženy) knihu během několika týdnů načtou. Po dalším zpracování je titul zařazen do zvukové knihovny. V současné době fond knihovny takto rozšiřujeme o dvě nebo tři nahrávky měsíčně.

Pokračování na str 10.

Pouzdro pro slepecké zásilky.

S Lucií vařím, Monitor rozšiřuje obzory

Jindřich Schermer

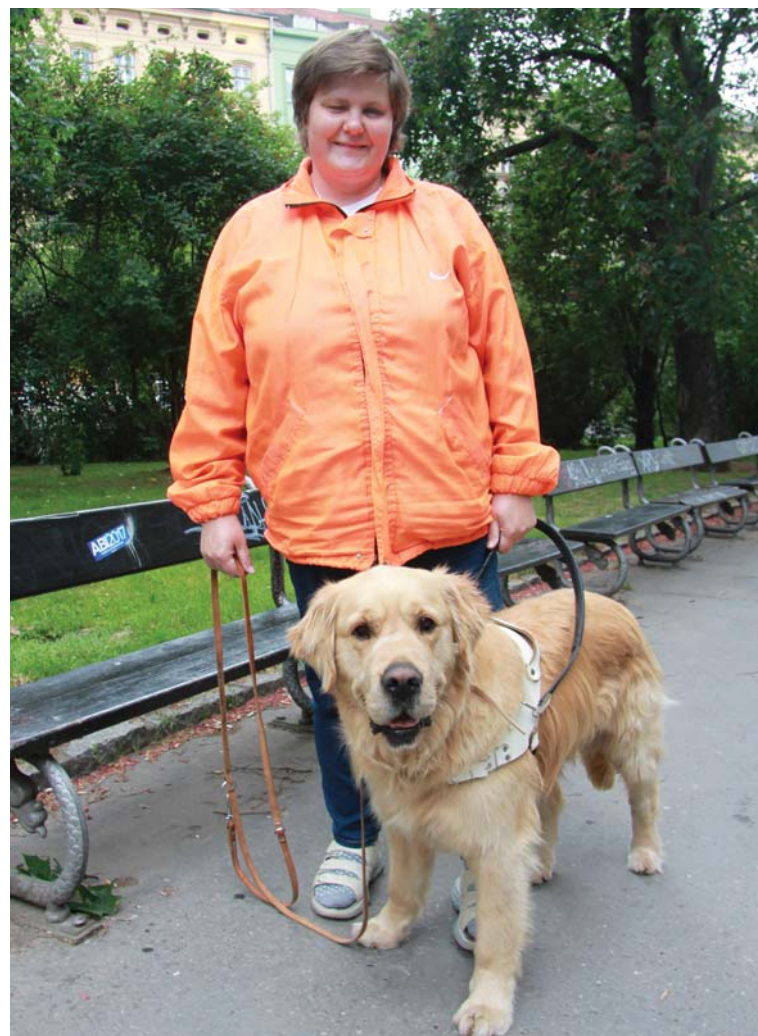
Snímek Antonín Vrzal

Klientů zvukové knihovny je přes 900. Představujeme dva z nich.

Být nevidomý neznamená být pasivní a se složenými rukama čekat, kdo mi pomůže. Monika Mašková je toho skvělým příkladem. S manželem vychovává dvě děti, kromě toho učí zpěv a hru na klavír, sama koncertuje a ve volných chvílích ještě trénuje slepecké psy. Chce být v obraze, proto je velmi ráda za zvukové časopisy, občas jí zbude čas i na nějakou audioknihu. „S prvním zvukovým časopisem od Lumen Christi – Monitorem – jsem se potkala už na konzervatoři Jana Deyla.

Od té doby ho ráda poslouchám, především různé zajímavosti nebo texty o cestování,“ popisuje. S časopisem Lucie zase velmi ráda vaří, baví ji i příběhy osobností. „Mám ráda též rubriky o bylinkách a ovoci, dozvěděla jsem se například o účincích slezu nebo šalvěje a od té doby ráda tyto bylinky využívám,“ připojuje. Z křesťanských témat se jí líbila kniha o P. Toufarovi, má ráda historii Řádů, s chutí poslouchá i o historii jmen a životech světců, podle nichž se jména začala používat.

Zpěvačka, která kromě koncertů pro veřejnost se svým vystoupením snaží potěšit i seniory v domovech důchodců, u knih a časopisů ráda relaxuje. Vyhovuje jí nabídka zvukové knihovny, která jí pravidelně chodí. „Jsem ráda, když mi někdo něco takhle nachystá. Velmi jsem si obli-

Monika Mašková s vodícím psem.

Snímek Tomáš Kutil

la i židovské anekdoty, je třeba u nich trochu přemýšlet,“ dodává Monika Mašková.

Jindřich Schermer dříve četl klasické knihy, pak se mu ovšem natolik zhoršil zrak, že je odkázán jen na ty zvukové. „Posledních pět šest let už nic nepřičtu, ostatní mi musí předčítat i dopisy,“ konstatuje. Také jemu vy-

hovuje nabídka, kterou mu ze zvukové knihovny posílají. „Je toho tak akorát. Věnuji se i přítelkyni a pejskovi, víc už bych toho nestihl poslouchat. Je to dobrá služba, zaplat Pán Bůh za ni,“ doplňuje s tím, že bez Lumen Christi by se ke křesťanské literatuře v audioformě dostával jen těžko.

(tok)

Jediná misie pro zrakově postižené

Dokončení ze str. 9

Kromě zvukových knih vydáváme čtyři zvukové časopisy. Tři z nich jsou měsíčníky a jeden je občasník, takže téměř každý týden vychází jedno číslo jednoho zvukového časopisu o rozsahu 70–90 minut. Jelikož jsou časopisy mnohem kratší než zvukové knihy, nahráváme je většinou ve studiu Knihovny a tiskárny pro nevidomé K. E. Macana. Nahrávky pak kopírujeme pro zhruba 400 odběratelů a posíláme jim je stejným způsobem jako zvukové knihy. Další

několik desítek handicapovaných si zvukové časopisy stahuje přes internet.

Vzhledem k autorským právům zvukové knihy i časopisy slouží pouze nevidomým a zrakově handicapovaným a nelze je volně šířit. Našími klienty se tedy mohou stát jen ti, kdo nejsou schopni číst tištěný text. Část klientů jsou nevidomí a jinak těžce zrakově handicapovaní od narození nebo po úrazu a část lidí, kteří o zrak částečně nebo i zcela přišli ve vyšším věku, obvykle v důsledku šedého nebo zeleného zákalu či cukrovky. Naprostá

většina nově se hlásících klientů patří do druhé skupiny.

Je více než vhodné, když početní kontakt zájemcům o naše služby zprostředkuje člen rodiny nebo někdo z farnosti. V ideálním případě pak zprostředkovatel dohlédne, že dotyčný má a umí používat zařízení, které USB nosiče přehraje, a že nahrávky vrací. Pokud totiž odběratel zvukového časopisu či zvukových knih nosiče s nahrávkami nevrací, přestaneme mu posílat nové.

Nadační fond Lumen Christi nikdy nedostával žádné státní dotace

ani sponzorské dary od velkých firem. Celá naše činnost je od počátku 90. let financována z darů, vesměs od drobných dárců. Všem, kdo našim klientům pomáhají, z celého srdce děkujeme. Stejně tak děkujeme i všem těm, kteří se ve farnostech starají o naše letáky a udržují povědomí o naší službě.

Mgr. DAVID NEBESKÝ,
Nadační fond
Lumen Christi

Aby je naše časopisy pohladily po duši

O zvukových časopisech pro nevidomé, jejichž vydávání zajišťuje nadační fond Lumen Christi, jsme si promluvili s jejich redaktorkou JUDr. Lenkou Nebeskou.

Jak jste se dostala od práva k nahrávkám pro nevidomé?

Začalo to v roce 1991, kdy jsem jednomu kamarádovi vyprávěla, jak jsme s kolegyněmi z práce hrály divadlo podle Kvítků svatého Františka. Pod dojmem tohoto zcela amatérského představení mě pak pozval, abych se k němu a ještě jedné kamarádce připojila k nahrávání katolického zvukového časopisu pro nevidomé. Začala jsem tedy načítat, nejprve to bylo jen jednou měsíčně, ale pak vznikl druhý a třetí zvukový časopis a později jsem se zapojila i do načítání knih.

V roce 1997 se objevil nápad, že bychom mohli začít dělat také nějaký časopis především pro ženy. Byla jsem v té době na mateřské, a tak jsem se ujala přípravy textů. O čtyři roky později jsme se rozhodli první ze zvukových časopisů, který byl od počátku výběrem z křesťanské duchovní literatury, pozměnit a přejmenovat. Tehdy jsem byla na další mateřské dovolené, opět jsem se chopila přípravy textů podle nových pravidel a už jsem u této práce zůstala.

Řekněte si nyní něco o těchto dvou zvukových časopisech. Druhý z nich se jmenuje Křesťanské obzory, což je název, který mluví sám za sebe. Časopis pro ženy se jmenuje Lucie. Proč se jmenuje právě takto?

Název podobných ženských časopisů obvykle tvoří ženské jméno. Věděla jsem, že patronkou nevidomých je svatá Lucie, a časopis jsem pojmenovala podle ní.

A co je náplní těchto dvou zvukových časopisů?

Především je třeba říct, že jejich obsah z velké části není originální, ale že je tvořen výběrem z běžných, nebo jak se ve světě nevidomých říká, čermtis-kových periodik.

Cílem Křesťanských obzorů je zprostředkovat handicapovaným zajímavé články z různých katolických nebo obecně křesťanských tištěných i internetových časopisů a knih. Každé číslo je věnováno konkrétnímu křesťanskému tématu, osobnosti, řeholní-

mu řádu a putování. Je tam i čtení na pokračování, například v posledních měsících z autobiografie Dona Boska *Můj život pro mladé*. A na závěr pro odlehčení zařazují anekdotu, například židovskou.

Lucie je výběrem článků z různých ženských časopisů, internetových zdrojů a z knih. I když nejde o vyloženě katolický časopis, je laděn křesťanský. V rubrice o cestování bývají zajímavá poutní místa nebo města, která jsou spojena s některým světcem nebo světicí, v rubrice o jménech se také vždy píše o světcích nebo světicích. Kromě toho bývá v časopise vždy rozhovor se zajímavou osobností a na přímou žádost nevidomých je tam možná trochu překvapivě i rubrika o kulinářství včetně několika receptů. Přestože je Lucie profilována jako časopis zejména pro ženy, zhruba třetinu odběratelů tvoří muži.

Oba časopisy se snažím sestavit tak, aby vyznívaly pozitivně, protože špatných zpráv je všude mnoho. Handicapovaní navíc mají svých vlastních starostí a problémů více než dost, tudíž usiluji, aby je naše časopisy spíše pohladily po duši.

Řekla jste, že obsah je z velké části převzatý z jiných zdrojů. Jak je tomu u zbývajících částí?

Nejjednodušší samozřejmě je, když mohu převzít text tak, jak vyšel v knize nebo časopise. Někdy je ale třeba text zkrátit, někdy zjišťuji, že jsou

v něm chyby, typicky třeba v datech nebo jménech, a musím je opravit. Někdy najdu článek pouze v angličtině a musím ho přeložit. A jindy k danému tématu vůbec nenajdu vhodný text a pak musím napsat vlastní článek.

Jestli tomu dobře rozumím, časopisy, jejichž texty připravujete, mají za cíl předat svým posluchačům určité křesťanské poselství a naději. Další dva časopisy připravuje váš kolega. Co vám můžete říci o nich?

Tyto dva zvukové časopisy mají spíše informativní charakter a mají za cíl pomáhat nevidomým a zrakově postiženým orientovat se obecně ve světě i speciálně v oblasti handicapovaných osob.

Když tedy sestavíte text časopisu, co se s ním dále děje, aby si ho nevidomí a zrakově postižení mohli poslechnout ve formě zvukové nahrávky?

Texty předávám do zvukového studia Knihovny Karla Emanuela Macana, kde nám časopisy načtou profesionální speakeři. Výslednou nahrávku potom kopíruje na velké množství USB flashek a ve speciálních pouzdech rozešle odběratelům. Ti, až si zvukový časopis poslechnou, ve stejném pouzdře USB flashku vrátí k dalšímu použití. Část odběratelů si také nahrávky stahuje přes internet.

Jaký je náklad zvukových časopisů, jak dlouhá je nahrávka a jak často časopisy vycházejí?

Časopisy jsou měsíčníky. Vydáváme celkem čtyři, a proto téměř každý týden s výjimkou letních prázdnin vychází jeden časopis v rozsahu šedesát až devadesát minut. Počty odběratelů se pohybují od tří do pěti set.

Může si časopis objednat kdokoli?

To rozhodně nikoli. Autorský zákon nám umožňuje, abychom texty pro potřeby nevidomých přebírali bez souhlasu jejich autorů. Protože této možnosti využíváme, jsou časopisy určeny pouze pro nevidomé a zrakově handicapované, kteří nemohou číst původní text.

V úvodu jste řekla, že jste se k tvorbě textů pro zvukové časopisy dostala přes načítání. Stále se mu věnujete?

Jak jsem se zmínila, zvukové časopisy nyní načítají profesionálové ve studiu. Zvukové knihy stále vznikají poloamatérským způsobem, ale když jsem měla malé děti, neměla jsem na načítání knih čas. Vrátila jsem se k tomu až relativně nedávno a v poslední době jsem načítala například knihu Andree Tornielliho *Kvítky papeže Františka* nebo sbírku anekdot ze života mnichů *Abba, proč nosíš tak těsné sandály?*

ANTONÍN VRZAL

Lenka Nebeská načítá v domácím studiu jednu z knih pro nevidomé.

Snímek archiv Lumen Christi

Zvukové knihy potěší i v nemocnicích

Dominikánka Rafaela Slavíková věnuje nemocným velkou část svého volného času.

Snímek archiv Lumen Christi

Dříve chodila do nemocnic pravidelně, nyní jen tehdy, když jí zbude čas. Dominikánka Rafaela Slavíková se snaží nemocným pomáhat, jak to jen jde. A přitom se seznámila s aktivitami Lumen Christi.

„Lékaři a sestry se mě často ptali, co nabízím, proč do nemocnice přicházím. Mají psychology a další odborníky, kteří se o pacienty starají. Nevěřili v sílu modlitby, bylo někdy obtížné vysvětlit, proč má duchovní péče smysl. Díky Lumen Christi jsem mohla mít něco konkrétního v ruce,“ popisuje sestra Rafaela. Má tím na mysli nabídku audioknih, které lidem v nemocnicích dokážou zpříjemnit mnoho chvil.

Služby na klíč

O Lumen Christi se dozvěděla už někdy v 90. letech. „Pacientům, kteří sami nemohli, jsem často četla. Nestí-

hala jsem ale všem, a tak mě napadlo zajistit jim nahrávky. V Plzeňské městské knihovně byla velmi komplikovaná registrace, a navíc tam chyběly některé tituly. Našla jsem si kontakt na Lumen Christi a rychle jsme se domluvili,“ ohlíží se řeholní sestra. Oceňuje, že zvuková knihovna nadačního fondu má mnoho zkušeností a ví, jak nahrávky „správně servírovat“. „Mají velmi dobrou technickou podporu a využívají přehrávače a formáty, s nimiž i nevidomí a lidé se zrakovým postižením umějí dobře zacházet,“ připojuje. Někteří lidé, kterým nahrávky zprostředkovala, pak začali s Lumen Christi komunikovat při-

mo. „Je dobře, že si sami nevidomí mohou tituly vybírat po e-mailu či telefonu, je to dobře nastavené. Jde skutečně o službu na klíč, nahrávky jim přijdou až domů,“ dodává sestra Rafaela.

Knih jako cesta ke druhým

Knihy i v papírové formě jsou pro sestru Rafaelu velmi dobrým komunikačním nástrojem. „Musíte mít něco v ruce, něco jim nabídnout,“ podotýká. Jako pastorační asistentka s sebou do nemocnic proto nosila těžký batoh s knihami i přehrávači. „Služba nemocným je velmi silná zkušenost. Člověk jde s kůží na trh a zažívá setkání s lidmi, kteří jsou na hraně života a smrti,“ ilustruje. Pacientům lépe porozuměla ve chvíli, kdy sama byla na zákroku a strávila několik dní v nemocnici. „To byl Hospodinův tah na branku. Chtěla jsem jim být blíž a oni mi to takovýmto způsobem umožnili,“ říká řeholnice.

Duchovní péče v nemocnicích je podle ní hodně o napojení se na nemocné. „Neexistuje žádný návod, manuál. Vždy jde o konkrétního člověka s jeho příběhem a potřebami. Jiné je to u dlouhodobých lůžek, tam s lidmi můžete pracovat pravidelně a naše rozhovory mají svůj vývoj, jiné je to na odděleních, kde se objeví lidé nečekaně a jen na pár dní,“ přiznává sestra Rafaela. Dobrou zkušenost má s lidmi na dialýzách. Ti na ně chodí pravidelně a stráví tam vždy několik hodin: „Ne všichni při nich chtějí sledovat televizi, takže tam je prostor nabídnout jim něco jiného.“

Zažít sílu modlitby

Samostatnou kapitolou je spolupráce nemocničního personálu – někde je ochotný a vstřícný, jinde je to mnohem obtížnější. „Problém je informovanost – dozvědět se o lidech, kteří o vás stojí, zvláště u těžkých případů, které potřebují především lidskou blízkost, třeba jen držet za ruku,“ nabízí svou zkušenost.

Služba v nemocnicích je nicméně pro sestru Rafaelu především skvělou zkušeností pro její vlastní život víry: „Nuttí vás to přemýšlet o mnoha věcech, zažijete sílu modlitby i vydanost Bohu. Člověk přitom úžasne roste, přála bych tuhle zkušenost všem.“ Zároveň přiznává, že krásné zážitky střídají ty negativní, je třeba být připravený na odmítnutí, někdy i velmi agresivní. Proto není podle sestry Rafoely dobré dělat tuhle práci dlouho – i jako dobrovolník, je třeba dávat si pauzy. A tak se před časem vrátila k pedagogické činnosti a do nemocnic chodí jen čas od času.

(tok)

Třicet let Lumen Christi

Vzniká zvuková knihovna jako soukromá iniciativa s podporou biskupa Antonina Lišky CSsR

Zvuková knihovna se přesouvá do České katolické charity a získává zde název Lumen Christi. Začal vycházet první zvukový časopis

Kvůli financování zvukové knihovny vznikla nadace Lumen Christi. Potenciální dárce od počátku oslovovala prostřednictvím letáků zasílaných pravidelně do všech farností v ČR. Spolu s rozšiřováním okruhu dárců se rozšiřoval okruh postižených klientů knihovny.

Zvuková knihovna se osamostatnila. Postupně začaly vycházet další zvukové časopisy, načítané zdarma dobrovolníky v improvizovaném studiu, a rozšiřoval se fond zvukových knih, načítaných zdarma nebo za symbolickou odměnu v domácích podmínkách.

Ve druhé polovině devadesátých let vycházela v nákladu několika málo desítek výtisků v Braillově písmu příloha KT Perspektivy.

Počet klientů knihovny se ustálil na zhruba 900 postižených. Náklady zvukových časopisů se od té doby pohybují mezi 300 a 500 kusy dle časopisu.

Knihovna se z úsporných důvodů přestěhovala z Prahy do Hostivice.

1987

1990

1992

1993

1995

2000

2006

2007

2011

2013

2017

Redakce zvukových časopisů a zvuková knihovna se dočasně oddělily a knihovna se přestěhovala na Katolickou teologickou fakultu UK, kde byly všechny nahrávky digitalizovány. Zároveň se digitalizovalo nahrávání zvukových časopisů a místo kazet začaly být klientům posílány USB nosiče. Knihovna nakoupila za velkoobchodní cenu řadu digitálních přehrávačů a ty pak za stejnou cenu poskytla klientům, kteří o ně měli zájem.

Zvuková knihovna musela KTF UK opustit a opět se sloučila s redakcí zvukových časopisů jako farní charita a od té doby sídlí vše v Hostivici a v Úvalech u Prahy.

Farní charita se formálně oddělila od pražské arcidiecézní charity a přejmenovala se na Misi pro nevidomé. Ta je stále zřízena Arcibiskupstvím pražským.

Celá zvuková knihovna se rozšířila na Internet a registrovaní klienti mohou nahrávky knih i časopisů sami stahovat

 Lumen Christi
Nadační fond pro nevidomé a těžce zrakově postižené

Zakázané nahrávky pod ochranou sv. Antonína

Jen málo projektů, které začaly už v době komunismu, vydrželo dodnes. Jedním z nich je zvuková knihovna pro nevidomé. V roce 1987 ji založil Mgr. JIŘÍ ČERVENÝ, který je sám zrakově postižený.

Jiří Červený se svým Braillovým rádkem, který lidem se zrakovým postižením nahrazuje počítač. Snímek Tomáš Kutil

Jak jste se dostal ke zvukové knihovně?

Chodil jsem na konzervatoř Jana Deyla pro zrakově postižené v letech 1985–1989 a zajímal jsem se o duchovní věci, disent. Chyběly mi knížky, protože mi zdaleka nestačilo to, co bylo v knihovně v Krakovské ulici v Praze, která se stará o literaturu pro nevidomé a knihy vždycky nahrávala. Tuto knihovnu založil K. E. Macan na přelomu 19. – 20. století.

Kamarádi mi dávali k různým příležitostem kazety s povídkami, s knížkami, které mě zajímaly. Sami to doma nahrávali, bylo to nejednodušší, sice z dnešního pohledu zvukově nekvalitní, ale byla to dost velká služba. Nahráli mi kratší věci, jako například Zvířecí farmu, Americké povídky nebo Listy Židům, části evangelii. Později jsem získal třeba i Havlovu Moc bezmocných nebo Zahradní slavnost.

Dnes není problém dostat se ke zvukové podobě Bible. Před rokem 1989 to asi bylo mnohem obtížnější, že?

Někde biblické texty občas dostupné byly, ale nebylo to veřejné. Něco měla Ekuumenická rada církve, něco Jana Červenáková u metodistů v Jihlavě. Člověk se ale musel dostat do okruhu lidí, kteří o nich věděli.

Nahrávky jste si půjčovali přes známé?

Začal jsem své kazety půjčovat v okruhu lidí, o nichž jsem věděl, že na mě nebudou žalovat a nebude z toho průšvih. Autorská práva nikoho nezajímala, spíš jsme se báli závadnosti literatury ve škole, že nás nepustí k maturitě. Ještě nám nebylo ani osmnáct let.

Pak byl ve škole velký záťah na jehovisty – začali jsme se trochu bát, protože člověku vlezli i do skříněk, kontrolovali, co je na kazetách. Ne každý má pevné nervy, a když hrozí vyhazov ze školy, lidé občas řeknou, co by normálně říct nechtěli.

V podobných chvílích pomáhala zástita církve, že?

Našli jsme faru v Roztokách u Prahy, kde jsme se scházeli s určitou pomocí podzemních františkánů. Tenkrát tam byl P. Aleš Zlámal a na faře byla malá komunita – pár lidí, o kterých se otevřeně říkalo, že jsou v církvi činní. Stahovala se tam mládež z Roztok a z Prahy, směs všech možných lidí. Měli spoustu kazet: vznikla by z nich přinejmenším knihovna pro lidi, kteří tam chodili. Jeden z františkánů distribuoval oběžník Informace o Církvi. Celé to bylo cítit Chartou 77 a dobrodružstvím.

Poprosili jsme biskupa Antonína Lišku a ten vzal vznikající knihovnu, kterou jsem nazval Studio svatého Antonína, pod určitou ochranu. Reálně jsem se o knihovnu staral já, většinu věcí jsem měl doma, ale díky biskupovi Liškovi chodila pošta na arcibiskupství. V knihovně jsme neměli jen knížky, ale P. Vojtěch Kodet, P. Aleš Opatrný a další faráři nám posílali nahrávky svých kázání.

Jaké jste měl na nahrávky odezvu?

Zajímavé byly první odezvy z let 1987–1990, kdy ne každý pochopil, že to děláme na koleně a že kvalita nemůže být srovnatelná s rozhlasem. Takže mám schované kritické dopisy. Kritika pro devatenáctiletého kluka, který tomu dal spoustu času a zapojil do toho spoustu dalších lidí, rozhodně nebyla příjemná. Knížky byly pro toho, kdo je chtěl poslouchat, kdo po tom toužil, ne pro toho, kdo u toho chtěl odpovídat. Od patera Reinsberga jsem měl nahrán jeho osobní hlas, jak načítal některé tituly na chalupě na Šumavě a zjevně měl elektrickou turbínu, a jak to kolísalo, byl hlas vyšší nebo nižší. Pro mě to mělo větší cenu než dnešní digitální nahrávka.

Jsou původní věci, které se nahrávaly v 80. letech, pořád součástí zvukové knihovny?

Převodem do digitální formy jsme o některé věci přišli. Konverzí se chtě nechtě zvyšuje nekvalita, takže jsem musel vyřadit dost titulů, které nebyly dobře nahané. Některé jsem si senti-

mentálně na památku nechal, protože jsem je měl spojené s osobními zážitky. To se týká konkrétně nahrávek patera Reinsberga. Chodil jsem na jeho večerní mše do Týnského chrámu, byl to nejhezčí předlistopadový kostel, který ovlivnil několik generací.

Pomáhal vám i někdo ze zahraničí?

V roce 1986 jsem byl v Medjugorje a tam jsem poznal komunitu z Itálie – z Milána a ti byli ochotni udělat doma sbírku. Dostali jsme od nich asi 400 dolarů, což byl dost velký balík peněz, a mohli jsme v Tuzexu nakoupit poměrně velké množství kazet i dva slušné přístroje na přehrávání a kopírování. V prvních letech jsme zkopírovali stovky či tisíce kazet pro lidi z církve, kteří se přihlásili do sítě sv. Antonína. Měl jsem tyto dva přístroje doma v pokoji, který jsem měl dohromady s bratrem, a kopíroval jsem to „na koleně“.

Jak jsem postupně víc zapadal do církevní struktury, která se svým způsobem chránila, poznal jsem Školské sestry svatého Františka v domově důchodců v Šolínově ulici v Praze, které měly poměrně dost nahrávaných materiálů na magnetofonových cívkách, například i z padesátých let, kdy jim to lidé načítali. Bylo to zvukově málo kvalitní, ale sestra Milada byla ochotná to půjčit a přetáčel jsem to z velkých pásek na kazety. Bylo to dobrodružství, ale zároveň strašný zabíječ času. Například jsem cvičil na piano a u toho mi běžely dva kazetáky a magneták. Mělo to své kouzlo a vždycky jsem měl někoho, kdo byl ochotný pomáhat.

Taková spolupráce ale asi moc dlouho po Sametové revoluci nevydržela.

Do roku 1990 to pod Studiem sv. Antonína fungovalo. Pak nastaly problémy, protože v Roztokách na faře se zabydlela jedna rodina. Tím se komunita rozbila, přestala fungovat v Roztokách a začala se scházet po různých bytech v Praze. Najednou jsme měli problém, kam umístit přístroje a množství kazet, protože jsme měli na 250 titulů a už je nešlo mít v bytě pod postelí. Pan biskup Liška nám pomáhal shánět pražskou faru, kde by mohly být. To pro mě znamenalo také první vystřízlivění – že se dlouho žádná fara neobjevila, přestože jsme měli v ruce doporučení od biskupa.

Kam jste se tedy přesunuli?

Na přechodnou dobu jsme našli místo na faře v Praze-Strašnicích, kde jsme měli ve sklepě knihovnu asi dva roky. Nechodili jsme tam denně, ale měli jsme tam hlavně sklad audioknih. Pohořovali jsme se kolem Charismatické obnovy, to bylo zajímavé prostředí. Do jisté míry z toho čerpám dodnes, bylo to živé.

Pokračování na str. 15

Jak vznikají zvukové knihy a časopisy?

V ulici Ve Smečkách sídlí knihovna pro nevidomé už desítky let. Jsou tam i nahrávací studia, která Lumen Christi využívají. Snímky Aleš Masner

Vlastní nahrávání se odehrává ve zvukotěsné budce, citlivé mikrofony zajišťují kvalitní záznam hlasu.

Počítač nahrávku zaznamenává, jeho obsluha může kontrolovat, zda je vše v pořádku jak na monitoru, tak pomocí poslechu z citlivých reproduktorů.

Historie a současnost. Vlevo je přístroj, který slouží ke kopírování usb disků, na kterých nevidomí nahrávky dostávají. Vpravo jeho kazetový předchůdce.

Zakázané nahrávky pod ochranou sv. Antonína

Dokončení ze str. 14

P. Aleš Opatrný nás bral poměrně vážně, takže nám dal dost prostoru i finanční podporu Studia sv. Antonína. Také měl kontakty, znal lidi, třeba řidiče kamionu, kteří jezdili do zahraničí a byli ochotni přivést několik balíků kazet za směšnou cenu. Kazeta z venku vyšla na 30 korun, tady tenkrát stála kolem sto deseti korun.

Jak dlouho jste pak ještě s knihovnou pokračoval?

Končil jsem školu a rozhodoval se, co budu dělat. Jestli se budu věnovat knihovně, učit, nebo se věnovat hudbě. S několika lidmi z komunity v Roztokách a ze spolužáků z konzervatoře jsme se navíc začali scházet a hrát starou hudbu. Tak vznikla Musica pro Sancta Cecilia.

Musica pro Sancta Cecilia. Jiří Červený je druhý zleva. Snímek archiv Musica

Starat se o zvukovou knihovnu už nebylo tolik dobrodružné, ale byla to stabilní práce. Jestli se měla zachovat, bylo nutné, aby to někdo dělal pořádně. Na jaře 1990 se podařilo zařídit, že knihovnu převezme transformující se Česká katolická charita. Neměla ale nikoho, kdo by v zvukové knihovně pracoval, a tak za tím účelem do Charity nastoupil můj kamarád David Nebeský, který se o knihovnu stráá dodnes.

V rámci Charity tak vzniklo středisko Lumen Christi a když v roce 1992 vznikaly diecézní charity a zdálo se, že v nové struktuře nebude pro celostátní službu místo, založili jsme nadaci Lumen Christi a v následujícím roce se knihovna díky pomoci ekonoma řádu Křižovníků Ing. Cívina opět osamostatnila.

TOMÁŠ KUTIL

Věnují svůj čas a peníze, aby pomohli

Někteří dobrovolníci načítají knihy, jiní se ve farnostech starají o letáky. Jejich podpora je klíčová

Bez ochotných dobrovolníků by zvuková knihovna ani vydávání časopisů nemohlo fungovat. Někteří rozšiřují informace mezi nevidomé a zrakově postižené či shánějí dárce. Jiní načítají knihy.

„O Lumen Christi jsem se dozvěděla asi před 18 lety díky letáčku v kostele,“ popisuje Jana Reichenbachová, která pracuje jako sekretářka volnočasového centra sv. Jana Boska v Havířově. Nejprve podporovala fond finančně a distribuovala letáky o jeho činnosti do své farnosti. „Vždy mě hrozně mrzelo, že někdo nevidí. Že nemůže vidět krásu kolem sebe,“ vysvětluje svou motivaci. Baví ji číst a využívat naplno svůj hlas, tak ji napadlo nabídnout své služby i Lumen Christi.

Ztracené kázání Tomáše Akvinského

Díky tomu načetla první knihu. Poštou jí zaslali nahrávací sadu – tablet se sluchátky a ona se pustila do načítání titulu Nadechnout se bílé od Jakuba Brdického. Je to příběh ztraceného kázání Tomáše Akvinského s detektivní zápletkou. „Pustila jsem se do toho a zjistila, jak je náročné takto číst,“

přiznává. Nahrávala po zhruba půlhodinových částech, na každou se připravovala zhruba 15 minut. Vyhledávala si obtížná slova, třeba ta latinská. „Občas jsem se přebřebtla a dané místo musela nahrát znovu. To se mi v každé části stalo několikrát,“ popisuje Jana Reichenbachová. Nahrávání se podařilo úspěšně dokončit a knihu tak už mohou poslouchat nevidomí. Jana má v plánu nahrát další dva tituly, které si už vtipovala. Jen čeká, až bude volná nahrávací sada.

Jsou na okraji společnosti

Jarmila Tylalová je už krátce v důchodu, dříve pracovala jako potravinářská inženýrka – hlídala především bezpečnost potravin. I ona se potkala s výzvou Lumen Christi a činnost tohoto fondu ji nadchla. Začala finančně přispívat a do své farnosti pravidelně dopravovat letáčky. „Některé jen položím v kostele, jiné rozdám přímo. Vždy se ale rozeberou, takže jsou tu lidé, kteří se o to zajímají,“ vysvětluje a doufá, že nezůstane jen u přečtení letáku, ale že i lidé z její farnosti v Ostravě nadační fond podporují.

„Ztráta zraku hodně omezuje. Nevidomí jsou trochu na okraji společnosti, je dobře, že tu je někdo, kdo se jim věnuje. Víím, že pro ně dělají hodně dobrého i jiné neziskové organizace, ale já raději podporuji ty, které jsou křesťanské,“ říká Jarmila Tylalová. A cení si toho, že zvuková knihovna Lumen Christi distribuje podle ní kvalitní literaturu a ne jen nějaké plytké a povrchní publikace.

(tok)

Jak můžete pomoci?

- Přispět lze pomocí přiložené složenky nebo bankovním převodem na účet fondu číslo

265 818 414/0300

Při platbě převodem uveďte prosím do poznámky svoji adresu, abychom vám mohli poslat potvrzení o daru pro daňové účely. S tímto potvrzením si výši daru můžete odečíst (za zaměstnance to dělá mzdová účtárna) od základu daně z příjmu.

Za veškerou pomoc a podporu děkujeme.

Kontakty

Lumen Christi

nadační fond pro nevidomé a těžce zrakově postižené

Čs. armády 1705, Box 57
253 01 Hostivice

www.lumenchristi.cz
fond@lumenchristi.cz
Telefon: 242 446 984

- Máte ve svém okolí někoho handicapovaného, kdo by mohl mít zájem o služby katolické zvukové knihovny? Můžete mu s námi zprostředkovat kontakt.